

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Valtion ja maakuntien aluekehittämiskeskustelut 2023

– Keskeisimmät nostot käsitellyistä
teemoista

TEM 21.2.2023, Tilaisuudessa esitetyt nostot – täydentyvä

Vihreä- ja digisiirtymä: nostot keskusteluista 1/4

- **Vihreä- ja digisiirtymä** tulee toteuttaa oikeudenmukaisesti
- Vihreän siirtymän kokonaisuuden rahoitus, talous, osaaminen ja innovaatiot – on mentävä samansuuntaisesti. Myös luvitusten on tuettava vihreää siirtymää. Energia- ja ympäristötukien luvitusprosessin sujuvuutta on kehitettävä vastaamaan toimintaympäristöä ja vihreän siirtymän vaatimuksia.
- **Ilmastonmuutos ja luontokato** – edellyttävät talouden muutosta, tavoitteena ekologisesti kestävä talous ja kasvu. Suomi ei ole saavuttanut hyvinvointia mm. ekologisesti kestävällä tavalla. Venäjän aloittama sota vauhdittanut kehitystä ja mm. tarvetta luopua fossiilisista polttoaineista.
- Tavoitteena on **TKI**-menojen kasvattaminen 4% prosenttiin 2030 mennessä. Haasteena on ennakoitavuus, jota tk-rahoituslain odotetaan helpottavan.
- **Innovaatiotoiminnassa** ovat tärkeitä ekosysteemit, osaamisen tihentymät/keskittymät ja alueiden keskinäisriippuvuus
- Kaiken toiminnan tarkastelu **vaikuttavuuden näkökulmasta**: on keskeistä, että panostukset kohdistetaan merkityksellisesti **vaikuttaviin investointeihin**. Esimerkkejä tärkeistä investointialueista mm. vetyteknologia, akkuarvoketju.

Vihreä- ja digisiirtymä: nostot keskusteluista 2/4

- **Puhtaan energian** saanti tärkeää koko Suomessa. Tuulivoimassa haasteena on keskittyminen läntiseen Suomeen. **Vetyteollisuus** vaatii puhtaan sähkön tuotantoa. Omavaraisuus ja huoltovarmuus näkökulmana puhtaaseen energiaan. Fingridin kantaverkko oleellinen aluekehityksen näkökulmasta.
- Vetytalous – vetystrategiaa ja kvanttistrategiaa tarvittaisiin
- Mitä **kiertotalous** talousjärjestelmänä tarkoittaa? --> tarvitaan keskustelua ja ymmärrystä tästä!
- Kiertotalouden mahdollisuudet kriittisten maametallien täydentäjinä.
- **Metsäpoliittinen** päätösvalta tulee säilyttää Suomessa ja alueilla. Kokonaiskestävyys tulee säilyttää. Tähän avainasemassa on kulutuksen vähentäminen, energiatehokkuuden lisääminen, luonnonvarojen kestävä käyttö.
- **Maatalouden** merkitys vihreässä siirtymässä on suuri
- ja digikompassi: digitaalisuuteen perustuvat kyvykkyydet, tuottavuus ja kasvu olennaisia. Digitalisaa **Digisiirtymä** tio kytkeytyy oleellisesti vihreään siirtymään ja elinkeinoelämään
- Digitaalisuus: Miten turvataan harvaan asuttujen alueiden digipalveluiden saatavuus? ”Digisyryjäytymisen” ehkäisy. Toimiva infrastruktuuri on digitalisaation edellytys – koskee erilaisia alueita. Yritysten digitalisaation edistäminen tärkeää

Vihreä- ja digisiirtymä: nostot keskusteluista 3/4

- **Osaamiseen panostaminen ja osaaja- ja koulutustarpeisiin vastaaminen:**
- Vihreä- ja digisiirtymä luo tarpeen osaavasta työvoimasta. Työperäisen maahanmuuton kytkeytyminen.
- Energiajärjestelmä, kiertotalous ja luonnonvarojen kestävä käyttö edellyttävät **koulutussisältöjen ja tarjonnan kehittämistä** vastaamaan elinkeino- ja työelämän tarpeita.
- 85% uusista työpaikoista edellyttää korkeakoulutusta. Osaamisen tason nostoa tarvitaan myös ammatillisessa koulutuksessa.
- Kun korkeakoulutusastetta nostetaan, on erityisesti huomioitava ryhmät, joissa on tarve koulutustason nostolle.
- Digitalisaatio on tärkeä ajuri ja mahdollistaa esimerkiksi koulutuksen monipaikkaisuuden

Vihreä- ja digisiirtymä: nostot keskusteluista 4/4

- **Valtioneuvoston ja alueiden yhteistyön** tiivistäminen/hyödyntäminen paremmin niin, että tukevat kokonaisuutta
 - Business Finlandin ja maakuntien hankkeiden yhteistyö – vivutus isommille hankkeille? (haasteena kilpailullinen raha kansallisella ja EU-tasolla) Yhteistyö korkeakoulujen, oppilaitosten, tutkimuslaitosten ja yritysten kesken, yritysten TKI-toiminnan lisääminen erityisen tärkeää
 - Maakunnalliset äe-strategiat ja kansallinen tki-politiikka – parempi vuoropuhelu
- Miten YHTEISESTI saadaan edistettyä Suomen vahvuuksien ja potentiaalin lunastamista?
Kansallisten painopisteiden tunnistaminen
- Suomi on riippuvainen globaaleista arvoketjuista. **Eri alueiden toimet ja vahvuudet tukemaan toisiaan** – miten menestymme kansainvälisesti
- Aluekehittämisen siirtymä uudenlaiseen tavoiteasetantaan: kuluttamisen vähentäminen, uusi talouskäsite... ei uutta vanhan rinnalle, vaan tilalle.

Osaavan työvoiman saatavuus ja alueellinen liikkuvuus – nostot keskusteluista 1/3

- **Osaamispohjan kestävyys ja osaavan työvoiman saatavuuden** varmistaminen talouskasvun vahvistamiseksi ja vihreän siirtymän edistämiseksi
- Tuottavuutta parantavat innovaatiot, osaaminen, työvoiman lisääminen -> kaikkia näitä tarvitaan
- Tehdään toimenpiteitä strategisessa kumppanuudessa alueella; yhteisen tietopohjan ja tilannekuvan avulla (vrt. Työvoimatiekartta) Työvoiman liikkuvuus -näkökulma mukaan
- Osaajapula kaikkialla - Vuosi 2022 (Q3) ka. viimeisestä neljästä vuosineljänneksestä **53%** Osaajapulaa on havaittavissa kaikilla alueilla ja merkittävässä määrin eri ammateissa. Alueilla on vahva käsitys merkittävästä ulkomaisen työvoiman lisästarpeesta

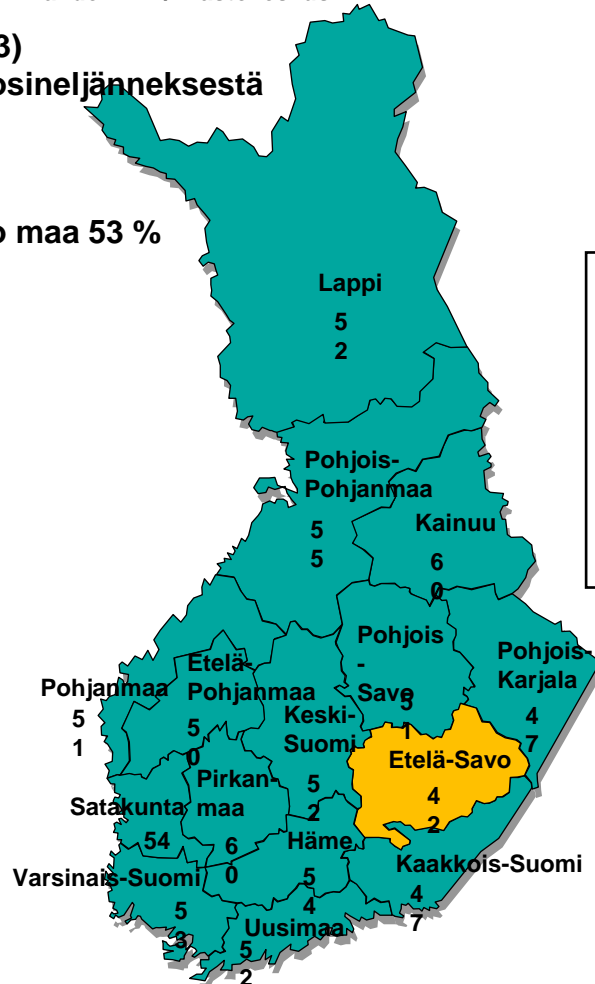
Rekrytointiongelmien (toimipaikkojen %-osuus; kokeneet vaikeuksia työvoiman hankinnassa)

Lähde: TEM/Tilastokeskus

Vuosi 2022 (Q3)

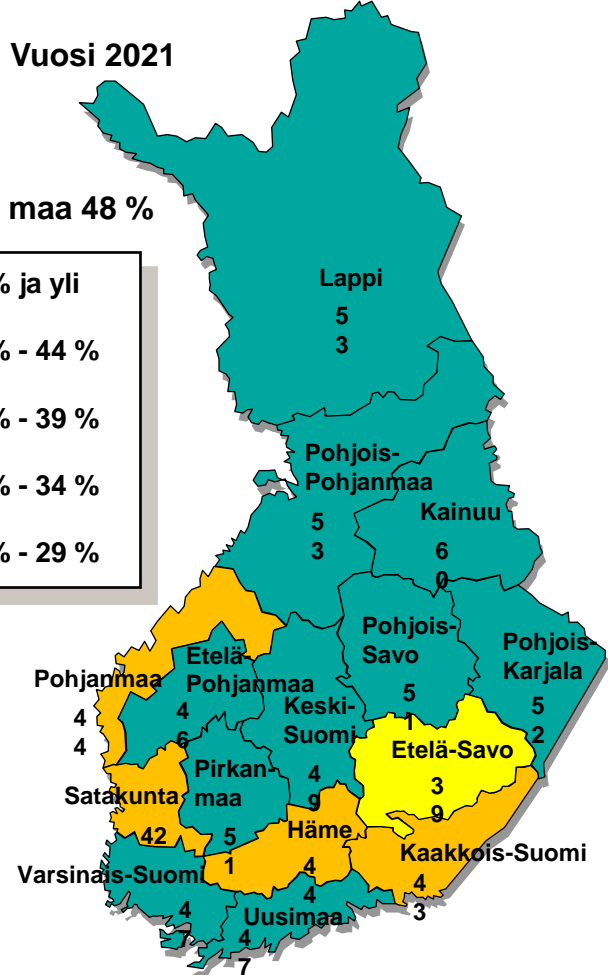
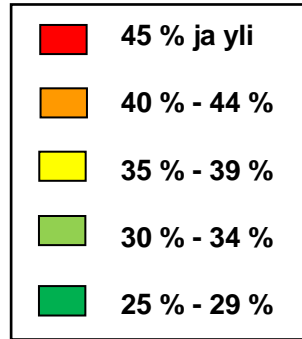
Ka. viim. 4 vuosineljänneksestä

Koko maa 53 %

Vuosi 2021

Koko maa 48 %

Osaavan työvoiman saatavuus ja alueellinen liikkuvuus – nostot keskusteluista 2/3

- **Ulkomaisen työvoiman saatavuuden ja pitovoiman vahvistaminen.** KV-opiskelija- ja työvoiman pitovoima vaatii muiden palveluiden vahvistamista sekä työelämän kehittymistä. Työelämän tulee kyetä ottamaan vastaan ja integroimaan työmarkkinoille ulkomaista työvoimaa.
- **Alueiden välisen liikkuvuuden vahvistaminen** työstä työhön siirtymien edistämiseksi yhä yleistyvissä työmarkkinoiden muutostilanteissa
- Tarvitaan työntekijöitä ja työpaikkojen tekijöitä; (sisäisen) yrittäjyyden edistäminen
- **SOTE-alan työvoiman saatavuus, riittävyys ja pysyvyys** erityiskysymyksenä – tarvitaan laaja-alaista toimijajoukkoa useisiin eri haasteisiin tarttuvan strategisen tiekartan ja sen toimenpiteiden toimeenpanemiseksi (mm. SOTEKO-hankkeessa koulutusrakenteesta ja sote-osajista OKM-STM-yhteistyössä käynnissä).
- **Toimivat liikenneyhteydet** ovat työvoiman liikkuvuuden ja palveluiden kehittämisen kannalta olennaisia

Osaavan työvoiman saatavuus ja alueellinen liikkuvuus – nostot keskusteluista 3/3

- **Pk-yritykset tarvitsevat tukea ja räätälöityjä palveluja**; esim. digitalisaation edistämisessä mutta myös osaamisen vahvistamisessa ja työnantajuudessa. Pk-yritysten tavoittamiseen ja palvelemiseen tulee kiinnittää enemmän huomiota. TE24 mahdollistaa paikallisten ekosysteemien muodostumisen, mikä tukee paikallisia yrityksiä.
- **Korkeakoulut** ovat vahvoja kumppaneita kansainvälisen kilpailukyvyn edistäjänä
- **Pidetään osaajista huolta**: työhyvinvoinnin ja tuottavuuden yhtäaikainen parantaminen vahvistaa yritysten kilpailukykyä ja julkisen sektorin toiminnan tuloksellisuutta. Erityisesti työvoimapulasta kärsivillä toimialoilla ja työpaikoilla hyvinvoivat työntekijät ja -yhteisöt ovat keskeinen työvoiman veto- ja pitotekijä. Erityistä huomiota vaatii työelämän kyky ottaa vastaan ulkomaista työvoimaa.
- **Eri toimijoiden** (julkinen sektori, yritys-elämä, koulutusorganisaatiot, järjestöt jne.) **välisen yhteistyön varmistaminen** uudistusten (hyvinvointialueet, TE-palvelut 2024) toimeenpanossa työllisyyden, osaamisen ja alueellisen liikkuvuuden varmistamiseksi

Huoltovarmuus ja kokonaisturvallisuus – nostot keskusteluista 1/2

- **Yhteistyön ja poikkihallinnollisen koordinaation** merkitys on keskeinen
 - **Kaikki tasot tarvitaan** jotta huoltovarmuusmalli toimii – organisoitumisen ja vastuiden selkiyttämisen tarve
 - Tarvitaan yhteinen tilannekuva ja kanavat tiedon jakamiseen
 - **Kokonaisuuden** on oltava hallinnassa. Samalla myös eri osa-alueiden kehittäminen
 - Huoltovarmuus ja kokonaisturvallisuus ovat tulleet entistä enemmän osaksi myös aluekehittämistä
 - Alueiden elinvoimaisuuden vahvistaminen tukee turvallisuutta ja huoltovarmuutta
 - Näiden sisältö aluekehittämisen ytimessä (elinvoimapolitiikka, saavutettavuus, energiakysymykset, hajautetut ratkaisut, omavaraisuus...)
 - Alueilla on vahvoja huoltovarmuutta tukevia osaamiskeskittyymiä sekä osaamista
- Alueelliset vahvuudet tukemaan kokonaisturvallisuutta ja huoltovarmuutta

Huoltovarmuus ja kokonaisturvallisuus – nostot keskusteluista 2/2

- **Kasvun, elinvoiman ja hyvinvoinnin hyväksi tehtävät toimenpiteet** tukevat myös huoltovarmuutta, kehittäminen tehtävä normaaliaikana
- **Yrityksillä keskeinen rooli** huoltovarmuuden turvaamisessa ml. yritysten omat verkostot
- **Osaamisen merkitys ja osaamisen riittävyys** on kriittistä
- Kyber läpileikkaa käytännössä kaikkea huoltovarmuuteen liittyvää
- Ikääntyminen ja toimeliaisuuden väheneminen haastavat alueilla
- **Logistiikka, väylät, kuljetukset** – ylimaakunnallinen teema, samoin ennakointi
- **Kriisit eivät katso aluerajoja** – eivät myöskään aluekehittämisen teemat!